

Aelred z Rievaulx a jeho dílo *De spirituali amicitia*: mezi tradicí a individualismem

Zuzana Smetanová si na základě svého dlouhodobého zájmu o cisterciácké prostředí zcela samostatně zvolila jako téma své diplomové práce postavu 12. století Aelreda z Rievaulx a jeho text *De spirituali amicitia*, aby v tomto spisu zkoumala Aelredovo pojetí přátelství. Nejprve se zaměřila na Aelredovu konverzi a působení v cisterciáckém řádu, dále se věnuje filozoficko-teologickým konceptům a ideálům Aelredovy doby. V podkapitolce k tomuto oddílu příznačně nazvaném základní principy Aelredova kosmu: láska a *affectus* definuje jeho pojetí lásky, jež rovněž zasazuje do širšího kontextu filozoficko-teologických konceptů s důrazem na Aelredovy inspirační zdroje. Tímto způsobem promyšlená práce posléze ústí do závěrečného celku, kde autorka podrobuje detailní kritice jeho dílo *O duchovním přátelství*. Nejdůležitější pasáže tohoto textu Zuzana Smetanová představila v českém překladu, podala rovněž detailní analýzu tohoto spisu společně se zdroji a předlohami, mezi které patří především Ciceronovo dílo *Laelius de amicitia*, spisy svatého Ambrože a Augustina a samozřejmě Bible, aby se tak následně mohla vyjádřit k Aelredově pojetí přátelství a zaujala stanovisko k otázce jeho individuality. Tyto úvahy sumarizuje následně v závěrečném oddílu o Aelredově „individualitě“, která skrze jeho dílo prosvítá a jež je interpretována na základě aktuálního vědeckého diskurzu zabývajícího se individualitou ve středověku.

Z nastíněného obsahu práce, tak jak ji její autorka sama promyslela a strukturovala, jasně vyplývá, že má jasnou koncepci a logicky plyne. Zuzana Smetanová se nespokojila pouze s úzkou interpretací Aelredova spisu, která by se v prvním plánu nabízela, ale jak jsem konstatovala, snaží se pro jeho pochopení poskytnout široce založenou základnu: od možných impulzů z Aelredovy rodiny, jeho monastické formace a vzdělání, přes filozofické koncepty a monastickou tradici, aby se tak byla schopná co nejvíce přiblížit k Aelredově konstrukci přátelství. Ve všech částech její práce je dobře patrná její erudice, seznámení (troufám si říci) s veškerou relevantní a skutečně velmi bohatou sekundární literaturou (a to prakticky výlučně v cizích jazycích), kterou si musela obstarat. V jejím přístupu je rovněž dobře patrná stálá pozornost a kritičnost k závěrům předchozího bádání, které podrobila pečlivému přezkoumání. Tento svůj přístup prokazuje zejména v úvodní kapitole věnované stavu bádání a pramenné základně, deklaruje jej však i napříč celou diplomovou prací. Rovněž bych vysoce vyzvedla metodologická východiska, jimž se věnuje v úvodu práce a ke kterým se rovněž vrací v závěru. Celou práci prostupuje promyšlený koncept opřený jednak o důkladné pročtení a pochopení Aelredova spisu, jednak o vzhled do nosné sekundární literatury, který dokládá rovněž rozsáhlým poznámkovým aparátem. Závěry, které Zuzana Smetanová samostatně formuluje (a se kterými komisi seznámí jistě sama při obhajobě), jsou přesvědčivé a dokládají její orientaci jak v samotném tématu, tak v širší mediévistické problematice. Autorka navíc velmi obratně a jasně formuluje, její práce má vysokou stylistickou úroveň. Rovněž překlady latinských textů svědčí o jejím překladatelského umu a nepochybném nadání.

Protože se domnívám, že práce svým zpracováním, hloubkou analýz a závěrů přesahuje obvyklou úroveň diplomových prací, byla bych ráda, aby Zuzana Smetanová s výsledky svého bádání seznámila širěji prostřednictvím knižní publikace. Pro tyto účely by bylo zřejmě nutné zvážit, zdali nepublikovat rovněž celý Aelredův text v českém překladu. Dále by bylo vhodné zejména v oddílech věnovaných kontextu filozoficko-teologických konceptů citované odkazy pouze nepřetlumočit s odkazem na další literaturu, ale uvádět je

v přesných citacích. Pokud jde o jednotlivosti formálního charakteru v práci s texty, je adekvátní odkazovat na citovaná místa v edicích nejen s odkazem na stránku, ale i klasickým dělením na knihy, kapitoly apod. a edice uvádět nejen se jmény editorů, ale i rámec širších edičních řad (v Aelredově případě Corpus Christianorum Continuatio Medievalis).

Práci **doporučuji** k obhajobě a hodnotím stupněm **v ý b o r n ě**.

V Brně 1.9.2021

Iva Adámková